

De leden-waterschappen

datum	ons kenmerk	contactpersoon
6 oktober 2023	122519/EG	F. Polak
betreft	uw kenmerk	e-mail
Voortzetting anti-afhaakregeling - met marktconformiteitstoets		fpolak@uvw.nl
bijlage(n)		
5		

Geachte leden-waterschappen,

In deze brief informeren wij u over de voortzetting van de anti-afhaakregeling. In de Ledenvergadering van december 2020 is besloten dat de Unie van Waterschappen zich moet inzetten voor behoud van de anti-afhaakregeling. Inmiddels zijn de mogelijke routes tot behoud nader verkend en heeft afstemming met een delegatie van de Europese Commissie (EC) plaatsgevonden. Op basis hiervan is extern advies ingewonnen om de regeling anders voort te zetten en heeft een nadere uitwerking hiervan plaatsgevonden. In deze ledenbrief vatten wij deze uitwerking en het besluit van de Uniecommissie CBCF van 21 september 2023 hierover (bijlage 1) samen. Daarnaast zal kort worden stilgestaan bij de toepassing van de anti-afhaakregeling in geval van separate afvalwaterstromen.

BELANG VAN DE HUIDIGE REGELING

Met de anti-afhaakregeling kunnen waterschappen voorkomen dat grote bedrijven uit kostenoverweging zelf gaan zuiveren en dus (geheel of gedeeltelijk) afhaken van de collectieve zuivering van de waterschappen. Collectieve zuivering kan om meerdere redenen gewenst zijn. Bijvoorbeeld om de maatschappelijke kosten laag te houden (voorkomen tariefstijging), duurzaamheidswinst te behalen of om milieudoelstellingen te borgen.

In het verleden is de regeling aangemerkt als staatssteun en is goedkeuring bij de EC gevraagd voor toepassing van de regeling. De huidige goedkeuring loopt tot eind 2023. Dat betekent dat subsidies op basis van de huidige regeling uiterlijk per eind 2023 beëindigd moeten worden.

VERKENNING VOORTZETTING ANTI-AFHAAKREGELING

In de vorige ledenbrief van 6 december 2022 met kenmerk 120792 EL zijn de achtergronden en inzet op het behoud van de anti-afhaakregeling samengevat. In deze brief zijn ook vier oplossingsrichtingen toegevoegd. Een van deze opties betrof het toepassen van het marktconformiteitsbeginsel. Deze optie is in opdracht van de Unie door extern bureau Economisch Bureau Amsterdam (EBA) nader onderzocht. EBA

heeft daartoe de zogenaamde MEO-toets uitgevoerd.¹ Voor deze toets heeft EBA de kostenstructuur van 6 rwzi's onderzocht die anti-afhaakovereenkomsten met industriële lozers hebben. De onderzochte rwzi's vertegenwoordigen 8 van de 16 industriële partijen die in 2021 gebruikmaakten van de anti-afhaakregeling. EBA heeft op basis van het theoretische en empirische onderzoek van de anti-afhaakregeling geconcludeerd dat deze voldoet aan het MEO-beginsel en niet resulteert in staatssteun.

Op basis hiervan heeft een afrondend overleg met de delegatie van de EC plaatsgevonden. De delegatie heeft in de bespreking aangegeven dat de waterschappen goed in beeld hebben gebracht dat er sprake is van marktconformiteit, maar vanuit de EC geen mogelijkheden te zien om dit formeel in een algemene regel vast te leggen. Dit betekent dat de marktconformiteitstoets weliswaar goed onderbouwd is, maar dat door de EC niet uitgesloten kan worden dat een geval door een private partij bestreden wordt.

Aan de hand van de uitkomsten van deze bespreking heeft extern bureau Houthoff advies uitgebracht (bijlage 2) en geadviseerd om de anti-afhaakregeling voort te zetten als marktconforme regeling. Dit heeft als belangrijk voordeel dat de continuïteit en stabiliteit van de anti-afhaakregeling is gewaarborgd, doordat deze niet langer afhankelijk is van de goedkeuring van de EC. Daarbij geldt als nadrukkelijk aandachtspunt dat alle waterschappen de regeling uniform toepassen volgens de kaders die ook aan de delegatie van de EC zijn voorgelegd. Om u hierbij te ondersteunen heeft een nadere uitwerking van de toepassing plaatsgevonden in de vorm van een modelregeling (bijlage 3) en een handleiding met rekenformat (bijlagen 4 en 5).

STAPPENPLAN VOOR TOEPASSEN MARKTCONFORME REGELING

De Unie roept de waterschappen op de marktconforme regeling uniform toe te passen. Om die reden volgt hieronder een stappenplan voor het kunnen toepassen van de anti-afhaakregeling op basis van het marktconformiteitsbeginsel:

1. Het algemeen bestuur stelt een anti-afhaakregeling vast conform de modelregeling in bijlage 3.
2. Het bedrijf dat in aanmerking wenst te komen voor toepassing van de anti-afhaakregeling doet een aanvraag daartoe en onderbouwt de kosten voor het zelf (voor)zuiveren.
3. Het waterschap laat de onderbouwing als bedoeld onder 2 valideren door een deskundige. Hierbij kan de consistentie worden gewaarborgd door voortzetting van de bestaande relaties met deskundigen die de waterschappen hebben ingeschakeld voor de kostenonderbouwing onder de huidige anti-afhaakregeling.
4. Het waterschap berekent met behulp van de handleiding (bijlage 4) de eigen kosten van de rwzi en vult deze in het rekenformat (bijlage 5).
5. Het waterschap laat de eigen kosten van de rwzi en/of het ingevulde rekenformat valideren door de eigen accountant. De validatie van het format kan ook aan een bureau (zoals EBA) worden voorgelegd. Dat bureau zal echter niet de onderliggende kosten van de rwzi kunnen valideren, maar uitgaan van de juistheid daarvan.
6. Het waterschap stelt een uitvoeringsovereenkomst op en de bijbehorende subsidie vast.
7. *Optioneel: Het waterschap laat vanwege een langere looptijd van vijf jaar of zekerheidshalve een marktconformiteitstoets doen op de individuele overeenkomst en bijbehorende subsidie. Hierbij kan de consistentie met het eerdere marktconformiteitsonderzoek het beste worden gewaarborgd door EBA in te schakelen.*
8. Het dagelijks bestuur verleent de beschikking tot subsidieverlening aan het bedrijf.
9. Het dagelijks bestuur en bedrijf ondertekenen de aan het besluit tot subsidieverlening te hechten uitvoeringsovereenkomst.

¹ MEO staat voor Market Economy Operator beginsel. Om te bepalen of een decentrale overheid marktconform handelt, moet aan dit beginsel worden getoetst. Aan de hand van het MEO-beginsel moet nagegaan worden of een particuliere investeerder in soortgelijke omstandigheden hetzelfde zou hebben gehandeld.

SEPARATE AFVALWATERSTROMEN

Bovengenoemde mogelijkheden zijn aan de orde als er sprake is van indirecte lozingen, lozingen die via de gemeentelijke riolering op de afvalwaterstructuur van de waterschappen. Onderdeel van het wetsvoorstel tot aanpassing van het belastingstelsel van de waterschappen is de mogelijkheid om privaatrechtelijke afspraken te maken over de prijs voor de zuivering van separate afvalwaterstromen (zie onderdeel K van het wetsvoorstel en paragraaf 6.2 van de Memorie van Toelichting). Na wijziging van de wet komt de mogelijkheid om zuiveringsheffing te heffen in deze situaties (directe lozingen) te vervallen. Omdat de anti-afhaakregeling in artikel 122d, vijfde lid, van de Waterschapswet is gekoppeld aan de opbrengst van de zuiveringsheffing, kan de (nieuwe) anti-afhaakregeling na de wetswijziging niet worden toegepast op separate afvalwaterstromen.

Voor het maken van privaatrechtelijke prijsafspraken voor separate afvalwaterstromen volgt nog een afzonderlijke handreiking vanuit de Unie van Waterschappen. Deze handreiking en een eventuele modelovereenkomst worden de komende periode opgesteld in afstemming met de waterschappen en de Werkgroep Waterheffingen.

VERVOLG

Wij hopen u met het voorgaande volledig op de hoogte te hebben gesteld van de voortzetting van de anti-afhaakregeling. In de komende periode worden nog een aantal punten nader uitgewerkt.

Nogmaals benadrukken wij dat de marktconforme regeling uniform moet worden toegepast. Om deze uniformiteit te kunnen borgen zal het Uniebureau een dossier aanleggen met daarin de door de waterschappen vastgestelde anti-afhaakregelingen en verleende subsidies. Dit dossier bouwen we op aan de hand van de gegevens die de waterschappen invullen in de Waterschapsspiegel, vergelijkbaar hoe dat nu voor de huidige anti-afhaakregeling gebeurde.

Mocht u vragen en/of opmerkingen hebben dan kunt u contact opnemen met Fabian Polak van het Uniebureau via fpolak@uvw.nl.

Met vriendelijke groet,

Meindert Smallenbroek
Algemeen directeur